

Numărul 46. Oradea-mare 17/30 novembre 1902. Anul XXXVIII

Apare duminica. Abonamentul pe an 16 cor., pe $\frac{1}{2}$, de an 8, pe 8 luni 4. Pentru România pe an 20 lei.

Pe Dunăre.

Cărciuma lui Ștrul din strada Portului gema de lume; toată mahalaua era strinsă acolo; cu toții se îngrămădiau în giurul sobușoarei de fier ce dușulă în mijlocul camerei pline de fum și miros de spirt.

Afară ger de scăpără vèzduhul, venise de-a binele cumplita iarnă cu toate grozăviile ei; căduse o zăpadă strașnică și de trei zile nin-gea fără sfârșit.

Din când în când, clopoțelul prins de-asupra ușei zîngăniă răgușit, și câte un nou venit se arată în prag scuturându-și cismele de zăpadă, își luă locul la rënd lângă sobă ca să-și desmorțească mâinile înghețate.

Erau toți muncitorii și bareagii din port cărora iarna nemiloasă le răpise pânea de la gură, lăsându-i fără lueru. Lihniți de foame, degerați de frig își părăsiau casele cu nevestele și copiii care cereau pâne și foc, și se adunau la cărciumă să afle ce se mai aude, să vadă: „ce-I de făcut“.

O veste bună se svonise prin oraș: că primăria o să împartă lemne prin mahalale și că o să angajeze oameni pentru curățirea strărilor de zăpadă.

Chipul lui Ștrul abia se zăria în fundul camerei, în cuprinsul acesta, în care apa de pe cismea se prefăcea în aburi amestecați cu fumul din sobă

și de țigară și se înălțau în noursăi albi străveșii, care plutiau spânzurați unul de altul în rotocoale minunate.

Bătrânul Ștrul sta după tejghea și urmăria cu ochii mișcările tuturor; îi cunoșea pe toți; șeiea pe fiecare în parte câte parale avea în busunar și câte acasă; pentru fiecare găsiă el câte o vorbă potrivită și prietenească. De multe ori, pe când vorbea cu câte unul, clipiă șiret din ochi și cu bucata de cretă între degete își făcea pe tejghea so-coteala vëndării.

De la o masă din fund se ridică un om nalt, slab, cu o căciulă trasă pe urechi, cu gâtul înveluit într'o le-gătură de lână împletită.

Se opri în fața ovreului.

— Vëndare bună, jupâne Ștrul.

— Sluga mnitali badi Toma, da cu daturia ceea ci facim?

— Ei, ce să faci? punem sechestrul pe căciulă, că alta n'am ce; de unde să-ți dai? c'asă sântem noi bareagii blestemați să murim iarna de foame.

Eșind în stradă își indesă bine căciula pe urechi și mânile în fundul busunărilor, luând-o încet prin zăpada care scârția sub tălpile cismelor.

Și cum mergea el așa plecat, cu ochii în pământ, jucându-i pe dinainte albul lucitor al zăpedii, un gând chinuitor îi frământă mintea, și însedar câtă să-și alunge din auz vorbele copilului, spuse

Ștefan Antonescu.

cu o seară înainte. A!... le-auzise el bine, de și se făcuse că nu-i dă ascultare.

— Mămucă, înainte tata aducea în totdeauna o pâne subțioară; acuma nu-i e foame?

— Nu vrea Dumnezeu să-i dea — îi răspuse mă-sa.

— Reu om trebuie să fie Dumnezeu cela, mămucă — și vorbele acestea îi picura în auz dureros, neîntrerupt, chinându-i sufletul.

Tocmai în fundul mahalalei, în capetul ulicioarei, drept casa lui, s'a oprit așa în neșcire; par' că nu-i venia să între înăuntru.

A remas pe gânduri, căutând posomorit spre fereastră la un ochi de geam pe jumătate spart și lipit cu o gazetă, care sbărnaia plesnindu-și un colț deslipit.

Un glas ascuțit de femei se auzi din năuntru:

— Și intră odată, bre omule, în casă.

El deschise încet ușa; în fundul odăiței pline de fum, pe pat într'o movilă de velințe sdrențuite, dormia un copil.

Nevasta lui, o femeie mică și uscățivă, cu un alt copilăș în brațe, îi eși înainte:

— Da pe unde bați câmpii? că te caută Spiru cela, misitu; ci-că să treci dincolo pe-un boer proprietar de la Măcin.

— Unde-i? poate-mi pică vre-o câțiva lei.

— Ci-că să-l găsești în port la anghenția ru-sească.

Pe când Toma se 'ndreptă grăbit spre port, femeia îi mai strigă răstit din pragul uși:

— Adu o pâne când te-î întoarce și dă pe la spițarie, niște picături pentru copehil.

În capetul ulicioarei dintre magaziiile cu grâne, l-a întelnit — Spiru sta de vorbă cu proprietarul de la Măcin: un boer scurt și gras, învălț într'o blană mare de lup.

De geaba i-a spus Toma că e greu de trecut printre sloiuri, că-și pune viața în primejdie, doar a scoate ceva mai mult; boerul nu eșia din prețul lui.

În sfârșit s'au împăcat cu șese lei — ce eră să facă? nevasta îl așteptă acasă cu pâne și doctoriile pentru copil.

Au plecat spre malul Dunării; iar Toma s'a repedit spre cărciumă să cheme pe Iancu să-i ajute la barcă.

Iancu, un băet înalt și slab, îi eră nepot: îl creșcea el de când se înecase tată-seu cădând de pe o schelele le descărcatul cărbunilor dintr'un vapor.

După ce au tras câte-o cinzeacă de rachiū, să se încăldească, au luat-o amendoi la fugă spre Dunăre.

Barca eră scoasă pe mal; cu greu au dat-o ei la apă; i-au potrivit cârma și lopețile și-au intrat toți trei în ea.

Vântul, rece de îngheță suflarea, mugia turbat frământând valurile nebune ce jucau sloii de ghiață legănați greoi în drumul lor pe seursul apei.

Ce-i drept: nu eră ușor lucru să treci Dunărea pe o așa vreme; dar Toma îi șcea el bine toate nebuniile ei înșelătoare — doar pe malul ei creșcuse, și ea îl hrănia încă; și tot ea avea să-l înghită odată.

Toma, se ridică în picioare cătând în lungul apei, își făcu cruce și puse mâna pe lopeți.

Barca se smunci din loc clătănându-se și-alu-

necă înainte tăind cu botul pojghița de ghiață ce se prindea vędând cu ochii.

Acı înălțându-se pe creasta unui val, acı culcându-se pe-o coastă între doue valuri, barca se strecură printre sloiurile ce-i eșiau în cale.

Proprietarul înmărmurise în fundul bărcii. Toma cu brațele încordate suflă din greu lăsându-se cu greutatea trupului pe lopeți; Iancu în picioare, cu cangea în mână împingea în lături sloiurile ce le închidea drumul, pe când barca trosnia sub isbiturile lor.

Trecuse de jumătate; curentul tare îi luase la vale când, un sloi mare le esi de-a curmeziș; băetul își sprijini cangea în pept împingend din răputeri.

Toma cum își aruncă ochii în urmă, sări în picioare dând drumul lopeților și se repeđi la cange să dea sloiul în lături; dar eră prea târziu; o trosnitură puternică și barca isbită, piriind din toate încheiturile, se prăvăli rostogolindu-se cu chila în sus.

Și sloiurile o luară înainte; pe când în urmă cei trei oameni se sbăteau între valuri.

Proprietarul, greoiu în blana lui, se duse ghiulea la fund.

Băiatul se mai luptă câțva timp înnotând cu greu, până îl părăsiră puterile și dispărū înghițit de valuri.

Iar Toma înnotând în picioare se prinse cu mânil de-un sloi și spriginit pe coate și pe bărbie se sbătea să-si salte trupul de-asupra.

Lumea strinsă pe cheiū, câtă îngrozit fără a-i putea da vre-un ajutor, pe când el se frământă desperat, cu capul gol, perdut, ținendu-se cu unghiile înfipte în ghiață.

Trupul îi amortia de receala apei; iar capul i ardea în flacări chinuit de-un gând ce-i scăpăra prin minte: — acasă îl așteptă cu pânea și doctoriile.

Avū o clipă ametiitoare, încă o sfortare desperată; dar mânil îi scăpăra și alunecând, sloiul îl prinse dedesubt.

Câțiva clăbuci se ridicară la suprafață; și în locul unde-l înghițise, de-asupra lui, valurile se 'nchideaū ferbend o clipă în loc și iarăș se porniră gonindu-se în jocul lor sēlbatic.

Iar vântul urlând de groază spulberă fulgiū, carı se topiau atingend fața răsvrătită a apei.

Depart, printre sloiuri, un punct negru se zăria plutind în jocul valurilor: eră căciula lui Toma bareagiul.

Jean Bart.

C u g e t ă r i.

Sărăcia găsește adesea bine-făcători, rare ori prieteni. *Kotzebue.*

*

Nevoea este muma artelor, dar și bunica vițturilor. *Jean Paul.*

*

Femea care suferă de urit, când are copii, este demnă de desprețuit.

Jean Paul.

*

Fii om și caută să devii un zeu.

Young.

Sfârșitul verei.

*Atât de tainic ș-obosit
Pământu-'ntreg se pare,
Ca un moșneag încărunțit
Ce multe zile n'are.*

*Pădurea 'ncepe a se roși
Ică. colea — se răreșce
Și deja câte-o frunză veđi
Prin aer că pluteșce.*

*Răzoru-ț galbin, codrul mut
Și lanul ars de soare,
Numai la umbră, saă pe țaz
Mai veđi câte-o cicoare.*

*În cârle... i vëndunele vin,
Se măsură 'n sburare,
Ș-apoi terminul hotărit
Pun zilei de plecare.*

*Nu-ț cântec, -- veselie nu-ț
Și freametul nu-ț dulce,
Căci toate ved, și toate șciă,
Că — vara li se duce.*

Maria Gioban.

Vrabia Lesbiei.

Comedie într'un act, in versuri.
(Urmare.)

CATUL.

Ce spui?

MANLIUS.

Nebună de durere, de lacrimi înneacă,
Catul, nici nu-ți închipui cât sufer... Ea cată...

CATUL.

Sărmana...

PISONE.

Cum? tu poate ești și înșciințat
De toată întemplarea?

CATUL.

Da, după ce-ați plecat,
Am întâlnit-o astăzi și-avuiă acea tărie
Să-ț spui, — cerea nevoca, — de-a mea căsătorie...
Deci, nici o revedere, de azi, între-amându-i!

MANLIUS.

Nu mai oftă degeaba; mai bine riđi cu noi...
Nu ești de fel pricina in astă întemplare...

CATUL.

În adevăr? Cum asta?

CORNELIUS.

E... alt-ceva... se pare...

CATUL.

Ce?

PISONE.

Vrabia, iubite!

CATUL.

Ce vrabie?

MANLIUS.

De zor

Spre Styx, nenorocita chiar azi porni în sbor...

CATUL.

Ah! și-ați cređut că asta e pricina de moarte
Ce-o face-atât să plângă și doliu să poarte?

MANLIUS.

Amanții care pleacă sunt repede uitați!

PISONE.

Aș vrea, ca tu amice, și Lesbia, să stați
Cu vrabia alături, — și-atunci să veđi anume
În câtă adorare ea te avea, pe lume...

CATUL.

Nu, n'o cunoașceți bine; și, uite, dac'aș vrea,
C'o vorbă de la mine pe loc s'ar mângăia!

CORNELIUS.

Te prea incređi in tine!

PISONE.

Trufie-amăgitoare!

MANLIUS.

Catul, te lauđi groaznic!

CATUL.

De este-așă, — prinsoare!

O s'o vedeți acuma!

PISONE.

La ea?

CATUL.

Ací!

PISONE.

Halal!

MANLIUS.

Să zicem c'o să vie, — dar vai, in care hal!
Cernită după vrabie; pălită, desolată!
Prosteasca ei durere, prostesce arătată;
În vai! și of! ritmându-și cuvintele, spre-a-și da
Tot timpul, ca să poată din când in când oftá!

PISONE.

Aș vrea să-ț ved figura de-un zimbet luminată...

CATUL.

Va fi.

PISONE.

Pe ce ne prindem? Pe lira-ți inspirată,
Poete mândru?

CATUL.

Bine. Pe ce-ai vrea tu, Pison?

MANLIUS.

Când ne-ai surprins in glume pe-al veseliei ton
Voiam, celebrei vrăbii, să-ț facem cenotaphul.

CORNELIUS.

Și iar, ca demn de dânsa, să-ț fie epitaphul,
Noi ne gândiam la tine...

PISONE.

Ne prindem... pe-un mormânt!
Prinsori de lux, ca asta, puține cred că sînt.
În litere de aur; — sublimul parodiei, —
Sculptăm: „*aicea zace o vrabie-a Lesbiei*“.
Primeșci, Catul?

CATUL.

De sigur, și dacă pierd cumva,
Clădesc eu cenotaphul și tot eu voi dicta
Și versurile...

PISONE.

Bine. Dar când vom șci?

CATUL.

Îndată.

Tăblițele... o vorbă... și lupta-i câștigată...
Vedeți? E gata! (Strigă.)

Davus! (Davus intră.)

Curînd, cum vei putea,
La Lesbia, și spune-i că vîl din partea mea.
Pricepi?

DAVUS.

Cum nu, stăpâne! (Ese.)

CATUL.

Și cum de veste-om prinde
Că vine, voi, alături, degrabă veți descinde;
Iar când va fi momentul cel bun, ve voiți chema.

PISONE.

Ne-am înțeles. Iubite, halal! trufia ta
Îmi place. Dar scandalul? Și mâne dimineată*
Cum o să ridă Roma de felul tei de viață!

CATUL.

A! vom vedea, la urmă!

PISONE.

Prilejul e divin
De-a ta încercătură să rid și eu puțin...

CATUL.

Me 'neurei, e drept, cu-atâtea prostii ce spui din
gură...

Pisone, tu n'ai spirit decât la băutura!
Și din nenorocire, azi n'ai băut destul...

PISONE.

Eu sînt de vină oare, sau vinul tei, Catul?

MANLIUS.

Dar Sexta?

CATUL.

Veți? așa e!... Amici, acum la pîndă!
Căci ora 'nnaintează!

MANLIUS.

Catul, — ia veți, — izbîndă!

PISONE.

De-om ride prea cu sgomot, ne spune... Să te 'n-
duri...

Scena XIII.

CATUL (singur.)

Un nou făgaș în cale și noue 'neureături!...
Me 'nsor... și uit pe Sexta, și uit că datoriu...
Pe ce măsură-acuma să 'ncep iar cu Lesbia?
Să fug? — Dar de-a lor glume, pe urmă, mai
trăesc?

Să stai? — Dar o să vie, și-apoi... tot o iubesc!
O s'o revăd frumoasă, cu patima ei vie,
Și iarăș imputându-mi fatala căsnicie...
De altă parte Sexta m'asteaptă, dintr'un ceas
În altul... A! infernul m'apuce! — N'avea glas
Aceste giuvaeruri să-mi spuie-adinioare
Că pentr'o fantasie nu-i ora priitoare?
De mult, în ochii lumei — aceasta o presimt,
Luciam mai mult prin spirit, decât prin bunul simț;
Nerod găsim atuncea, nerod pe ori și care...
Norocul eram ênsuși, căci proasta-mi întemplantare
Le dă la tot dreptate și le arată, zeu,
Cât de puțină minte se află 'n capul meu...
— Bun! iacă-me acuma. Dup' a prostiei fală
Atunci me ia de-o parte și 'ncep să-mi fac mo-
rală!

Pe Jupiter! În Roma, în veci nu s'a vădut
Măgar, ce 'n neghiobie, să zic că m'a 'ntrecut!
Dar... sânge rece-acuma... Dintr'o așa prinsoare,
Făr' de rușine, fără a fi ridicol, — oare
Cum să me scap! — Și Davus...

Scena XIV.

CATUL, LESBIA; — CORNELIUS, MANLIUS
PISONE (ascunși.)

LESBIA.

Catul, iat-am venit.

Un sclav veni acuma și dînsul m'a vestit
Că tu me chemi...

CATUL.

Așa e.

LESBIA.

Trimiterea la mine,
Nici n'o visam; și încă nu pot pricepe bine
Ca, după, convorbirea cea tristă dintre noi,
Să poți avea cuvîntul spre-a me chemă 'nnapoi...
Veniiu cu toate-acestea...

CATUL.

Îți mulțumesc, Lesbio;
Silința ta asupra-ți, în bine-oii prețui-o...

LESBIA (aparte.)

O! nici o mulțumire!: la gândul de-a-l vedea,
Simțiiu cu violență bătîndu-se coala...

CATUL (aparte.)

Ce palidă-i! Văpaia iubirei mele, încă
Nestinsă, simț că 'ncepe mai vie, mai adîncă...

LESBIA.

Și... ce voi ai cu mine?

CATUL (aparte.)

Atât sînt de mișcat,
Că mi se 'nneacă glasul... (cătră ea.)

Am fost înșciințat,
Că, pradă-amărăciunei, sdrobotită de durere,
Plîngea, ne-vrînd să afli măcar o mîngăere...
De ce aceste lacrimi?

(Va urmă.)

N. Radulescu-Niger.

Cura Kneip iarna.

Lăerămioarele.

— Ei-că mai demult, precând trăiau străbunii strămoșilor noștri, eră o fată frumoasă ca luna și mândră ca stelele, — ce se chemă Dorila.

Cine o vedea, pe loc eră vrăjit de priveala ochilor ei, de un albastru adânc — mai adânci ca zorile albastre din nopțile de vară, și dacă te prindea să povestești cu ea, — că nu eră scumpă la vorbă — îți trecea de foame și de urit, așa dulce șcicia să-ți povestească și atât de multe...

Nu-i vorbă, că dacă eră ea atât de frumoasă, și umblau flăcăii după călcăiul ei. — Dar degeaba, căci Dorila și-l avea pe al ei demult.

— Eră un flăcău înalt și voinic ca bradul din munte, cu păr lung ce undulă în valuri pe umerii lui lați, iar la șarpar avea un fluer ciobănesc, din care șcicia atât de minunat să cânte, încât paserile codrului din sborul lor se opriau numai ca să asculte.

Se întâlneau în toată seara la crucea cea din pârîu. De-aici o petrecea Tudoran pân' la isvorul din „Deal“, îi umplea vasele cu apă, mai povestiau de dragostea lor, apoi se întorceau iarăș înapoi. La crucea din pârîu se despărțiau și Tudoran vârsându-și fericirea în fluierul de lemn, se ducea la oile sale, ce-l așteptau ca pe stăpânul lor.

Și tot astfel în orî ce seară. Îubirea lor mereti creșcea și se întăria.

Dar — pe semne că fericirea îi trecătoare în lumea asta și că toate au un sfârșit — astfel și fericirea lor mai curând decât ar fi creșut ei, s'a schimbat într'o mare de plângeri și suspine dureroase.

Într'o bună dimineață numai că vine poruncă împărătească la mai marele satului să dea șcirea despre oamenii lui, că e vorbă de-o bătaie în potriua unui împărat puternic.

Sărmanele muieri — când prinseră de vestea asta, — își frângeau mâinile și-și smulgeau părul din cap de necaz și obidă, că vor rămânea singure fără sprijin și fără cap.

Dar ce să faci, e poruncă împărătească și pacea-i gata... trebuie ascultată.

Ba mulți erau între ei, cari cu dragă inimă se duceau la bătaie, ne mai așteptând să fie luați dinapoi de cătanele împărătești.

Inse mai mult decât toate muierile din sat, eră intristată și necăjită Dorila.

Pe semne, nu va scăpă nici Tudoran al ei... îl vor duce și pe el, și sărmana Dorilă! va rămânea singură pe lume... Tată nu are, mama nu și-a cunoscut-o, iar frații i-au murit mititei... și singură ce va face? Dar dacă îl vor omori în bătae...

Într'un suflet grăbește Dorila la munte ca să găsească pe Tudoran, să-i spună că mare primejdie se apropie de el și să se ascundă.

Din dimineață și până-n seară umblat-a sărmana, rătăcind prin pădure și sfircicându-și hainele de pe ea, până ce-a dat de urma lui.

Eră într'o poiană încungurată de toate părțile cu pădure. Sta rădemat cu spatele de un trunchi bătrân, eufundat în gânduri, jucându-și degetele pe mănunchiul unei pușci ruginite.

Dorila cât ce-l zărește, cu un glas desnădăjdait strigă numele lui și fără simțiri cade la pământ.

Tudoran atunci se trezește, sare în picioare și cată înspăimântat în giur de el. Vedă pe Dorila,

care chiar atunci cădă la pământ, fără să șciece cine-i.

Cu pași îndrăsneți se apropie apoi de trupul Dorilei, îl ridică sus, dar în clipa următoare un suspin înfloritor de puternic isbucnește din peptul lui.

— Dzeule, Doamne sfinte, Dorila mea, iubita mea!

Dar Dorila nu răspundea nici un cuvânt, părea un chip mort și fără viață.

Într'o săritură fu la pârîul din munte, limpede ca cristalul de ghiată, ce șerpuiă murmurător printre stâncile petroase, ce-i înăbușiau jalnica-i tângure și-i opriau mersul lui sprinten.

Ací își aședă comoara pe țermul lui, — scoate din traista-i de păr o cărpă moale din in, o înmoale în apa proaspătă a lui, apoi stropesce cu ea fața Dorilei.

Încet cu încetul își vine în orî, se mișcă, își deschide ochii, se ridică sus — căci a fost numai un leșin.

Își recunoaște iubitul și începe a grăi. Întăia vorbă ce i-a spus a fost, că l-a întrebat de pușca ceea.

— O, draga mea, o am moștenire din moștrămoși și tot încerc să frec rugina de pe ferul ei, dar nu pot, — s'o prins de ea ca rășina de brad.

— Dar șciii de ceam venit la tine, iubitul meu Tudoran? De vreme ce ochii ei scăpărau mici boabe de lacrimi calde — „am venit să-ți vestesc o mare nenorocire.

Ochii lui Tudoran deodată se întunecară și se făcū nervos. Nerăbduria și neastempărul i se arată în clipirile focase a ochilor lui întunecați — alte orî așa de blândi și cuminiți.

— Ce vrei, iubita mea? Putū să zică cu un glas silit.

„De, iubite Tudorane, așa-i că tu me iubești, că numai pe mine me ai dragă și că nu me vei lăsa singură în lume ducându-te și tu cu ceilalți la bătaie? A venit poruncă împărătească, ca toți flăcăii mai în vârstă și bărbații afară de moșnegi de cu grab să se gate pe ducă la curtea lui, unde să îmbrace haine și pușcă cătănească, căci potrivit, Roșu-împărat, se apropie cu armă mare de țara noastră. Tu să te ascunzi iubitul meu, ca să nu te afle!“

Licăriri de-o strălucire neobișnuită se iviră fără veste în ochii-i atât de întunecoși mai adineaori.

— Dorilă, tu șciii că numai pe tine te iubesc, că numai tu îmi ești dragă... și că numai tu ești aceea — s'o șciii — care me oprește de-a rămânea pe loc. Trebuie să merg... trebuie să merg la bătaie. Eū nu sūnt copil, nici moșneag, sūnt flăcău în toată puterea, am pe Dorila care me iubește și dacă me iubește, atunci moartea, numai moartea me poate opri de a nu merge la bătae“.

Eră cât pe-ací să cadă iară la pământ, dacă nu ar fi ținut-o de mijloc Tudoran.

„Dar, dragă Tudorene, is singură pe lume, și singură ce m'oi face? Eū te iubesc cu toată căldura vieții mele și cine șciece... poate — o zeule! — poate să perî acolo...“

Glașul i se curmă, capul și-l rădēmă de peptul lui și plânge, plânge atât de sfășietor și atât de cu înduioșare, de par' că crengile înalților stejari bătrâni se pleacă în jos ca să plângă și ele și cu densesle codrul întreg de durerea Dorilei.

Tudoran mișcat până la lacrimi, peatre întâia oară sărută ardânde lacrimi, ce curgeau pe fața obidată a iubitei lui.

— Sterge-ți lacrimile și nu mai plânge, draga mea. Îată fluerul meu, pe care mama mi-l-a dat și care de atunci nu a mai fost despărțit de mine — ia-l la tine. Apoi când vei auzi cântecul meu cântat de acest fluer, atunci să știi iubita mea, că nu mai sunt în rëndul celor vii, — că am murit gândind la tine. Sterge-ți lacrimile și nu mai plânge, — eu sunt flăcău, sunt iubitul teü... și ar fi rușine pe noi doi ca să ne ferim dinaintea lumii atunci, când unul fiecare e chemat să-și verse sângele trupului seü pentru binele și paza țerii sale“.

„Adecă te duci... te duci și pe mine me lași fără sprijin, fără pază — o pasere amărită și singuratică rătăcind prin lumea largă“...

— Dzeü e mare, Dorila mea, el de toți poartă grije și de va vrea să fiü al teü, atunci iarăș m'oi întoarce la tine întreg, sântos și teafăr, precum am fost la plecarea. Deci remăii cu bine iubita mea, Dzeü te ocrotească! a sunat ceasul, trebuie să plec.

Încă o sărutare caldă, lungă, o alta mai ardătoare și cu focul iubirii, cu dorul de luptă în inimă, voinicul Tudoran se perde printre desişurile pădurii.

...Ziua plecării a sosit. Toți — flăcăi și bărbați, cu dorul de isbândi în pepturi, pleacă între sunete de veselie și marșuri vitejeșci la câmpul de bătae.

În urma lor se aud îmbărbătările moșnegilor: „țara ve cheamă și mișel e cel ce nu ascultă glasul ei“, tânguirile, văicăerile și plângerile nevestelor: „Dzeü fie cu voi, Dzeü v'ajute și ferească de moarte“ — și a fetelor mai în vârstă, ce-ș petrec pe iubiții cu vorbe dulci și rugătoare: „Dzeü v'aduce în pace. Dzeü nu uite de voi...“

— Și s'au dus cu toții. Doue luni au trecut de la plecarea lor și încă n'a venit nici o șcire de la bătae.

Satele erau părăsite. Afară de muierile și fetele, ce alergău întruna de la o vecină la alta ca să mai vorbească despre bătae... că oare n'a mai venit vre-o șcire, — mai erau copiii, cari voioși, sburdalnici ca și mai nainte vreme se joacă pe uliți făcând curți și palaturi din praful drumurilor pustii.

Dorila, din ziua în care se despărțise de iubitul ei Tudoran, se uscă ca o floare tineră — plâpândă la razele unui dogoritor soare din cuptor.

Rareori se mai arată printre muieri. Fața îi eră suptă, mânilor și picioarele sângerate, iar hainele sfârticate de-atâtea rătăcirii prin păduri, pe unde petrecea zile și nopți, fără a se mai gândi la mâncare, la odihnă.

Muierile, când se întemplă s'o vadă prin sat, li se făcea milă de ea; îi dau de mâncare, o haină mai bună ca să se scutească de frigul nopții, de ploaie — de vânt, — iar dacă o întrebau că ce fel de carü rod la inima ei tinără, le respundea scurt și dureros: „lăsați-me în pace, Dzeü șcie durerea mea“. Și se ducea mai departe...

Eră o seară frumoasă — par' că așa seară nu mai fuse decând se duseră voinicii la bătae. Stelele suridea surișinde în zările albaste, iar luna... bălala lună, revărsă magica-i lumină peste unda neagră, lin plutitoare a nopții.

Dorila sta pe-o margine de riü... și așa cum se uită la apa lui, deodată cu mersul ei i s'au dus și gândurile departe... departe...

Vedea un câmp plin de cadavre moarte, alții sbeară de durere, iar pământul îmbrăcat în haina roșie de sângele vitejilor.

Tudoran e viteaz. Pe-un cal într'aripat, e'o sabie ce scânteie în mâna lui, sboară, se aruncă cu bărbăție asupra protivnicului. Cadavre moarte, fără suflare lasă la dreapta, la stânga... dar curënd un glonț vine, un glonț protivnic, si-l culcă la pământ...

— Fluierul cântă... începe a cântă încet și-apoi tot mai tare, tot mai indușător cântarea lui.

Dorila se deșteaptă, aude cântecul de jale... șcie totul acuma.

...„Când vei auzi cântecul meu din fluer eșind, atunci să știi că nu mai sunt în rëndul celor vii... că am murit gândind la tine...“

— Așa dară, Tudoran, iubitul meu e mort... Acum nu-mi mai trebuiești“ — și fără pic de șovăire asvră fluerul în riü.

Iar ea porni de la țermure și se depărtă plângënd prin pustiul codrului încolo.

Ma nădăjduia încă: nădăjduia că doară va da de trupul lui... numai odată să-l mai vadă, numai odată să-l mai sărute, apoi fie pe veci...

În întunerecul pustiu al nopții, ca un glas sinistru, înfiorător, respundea ehoul pădurii: „Unde ești, unde ești Tudorane!“

Apoi o tăcere profundă. Noaptea se face tot mai întunecoasă, stelele par că dorm duse culcate în paturi albaștrii, iar luna par' că visează... visează la vremea trecută, când iubiă și dënse pe-un fêtrumos din lacuri cu ochi profunzi și plete negre...

Dorila rătăciă tot mai încolo prin negura nopții. Eră sleită — glasuri de durere nu mai eșiau din peptul ei, lacrimi... numai lacrimi ardătoare varsă mereü din ochii-i scurși de-atâta plâns.

...Și s'a das, s'a tot dus prin pustiul codrului încolo, până ce de durere și amărăciune toată ființa ei s'a prefăcut în lacrimi...

Iar pe locul unde a cădüt lacrimile Dorilei, cresc de-atunci în fiecare an niște flori albe, plăcute, cu fruntea plecată în jos, ce seamănă a dulci lacrimioare.

Sânt rodul durerilor Dorilei și se numesc „Lăcrimioare“.

Blaș.

I. Salvian.

Cugetări.

Nefericirea este o tigare în care se topeșce fudulia și se coace înțelepciunea. **

Vârsta este o coroană frumoasă; ea se găseșce numai pe calea cumpătăii, dreptății și înțelepciunii.

Herder.

Interesul, care orbeșce pe unii, servă de lumină, pentru alții.

— Ai vëdüt vr'odată fericirea?

— Da, fericirea altora.

Arsène Houssaye.

Focul ascuns e cu mult mai periculos, decăt cel pe față.

SALON.

Domnul care a scris o odă.

Scrieam într-o seară în odaia mea de lucru, și eram grăbit să isprăvesc, când de-odată ved că se deschide ușa larg și intră, fără să-mi zică o vorbă ori să-mi facă vr'un semn, un domn înalt și subțire cu barba ca a Rușilor în caricatură. Își mușcă buzele cu nervozitate și sta cu mâna dreaptă vîrită în busunarul de dinainte al pardesiului.

Eu zăpăcit de ivirea lui, așa de grăbită și fără de nici o ceremonie, m'am ridicat de pe scaun și, fixându-l, învîrtiam fără să știu flacăra lămpii când în sus când în jos.

— Ia veți că face fum, ce dracu! zise el și aruncându-mi într-o parte mâna, potrivii flacăra lămpii. La început credeam că e vr'un prieten de-al meu pe care nu l-am vădut de mult, și de aceea le face toate așa cum le-a făcut. Dar nici din față, nici din glas nu puteam să-mi recunosc vr'un prieten. Și cum eră de neisprăvit întru toate, m'a fulgerat o spaimă. E un nebun scăpat din balamuc!

— Ședî acum, musiu! Ia ședî acum! vorbi din nou și punându-și amîndouă mâinile pe umerii mei, m'a apăsă cu putere să m'ășed în scaun. În urmă iarăș vîri mâna dreaptă în busunarul pardesiului și scoase cîteva foi. Un manuscris!

Mi-a sărit inima din loc de groază și iarăș mi-a venit la loc de bucurie. Va să zică nebun e, dar nu scăpat din balamuc, e scriitor sormanul și acum vine să me asasineze cu poeziile lui! Me luminasem. N'a bătut la ușe, nu mi-a dat bună seara — ce-are a face? Domnul e poet. Cu toate că e absolut fără nici o importanță să știu cum se numește un domn poet care îți intră seara în casă, necunoscut, fără să-ți zică o vorbă și care te amenință să te ție de vorbă măcar patru ceasuri, eu, vrînd să fiu politicoș și să-i zic pe nume, am întors foile și-am aruncat ochii la iscălitura autorului. Spre norocul meu, numele eră iscălit așa de poznaș și cu atîta pretenție, că n'am putut alege nimic dintr'ensul.

E adevărat, că între oamenii mai apropiați de pămînt, nu e trebuință nici de tact nici de bună cuviință să întrebî de nume pe un om străin, care îți dă buzna în casă în chipul acesta. Dar pe un poet, asta e cu totul altceva. Ți-l faci dușman pentru toate zilele vieții tale. Adecă pe Domnialui, pe care toată lumea îl cunoaște, singur tu nu-l cunoști, pe el care, afară de arta sa și de gloriosu-i nume, n'are nimic pe lume sfînt și scump? Haida de! E lucru vechiu, câinii scurți de coadă și poeții au ridicula pretenție de-a fi cunoscuți de toată lumea.

— Să citești, musiu, oda asta și să-ți dai părerea. Dar mai iute că n'am timp și m'ășteaptă cu masa.

Eu am aruncat ochii pe manuscris și din cîteva sărituri mi-am făcut o părere despre talentul musiuului care imi sta la spate.

— Bine, musiu? Așa-i că e bine?

— Bine. Iei, colea...

— Aș! Ce dracu. Tocmai pentru asta am venit, musiu. Sînt începător, dar nu me dau pe mulți, nici dintre cei bătrîni. Ce ți se pare reu, eu susțin că e bine, absolut bine, musiu. Dar sînt gusturi și gusturi.

— Vêd că e odă patriotică. Du-te la ziarul „Vocea Romîna” ca să ți-o publice, zisei eu și împăturîndu-i manuscrisul și dîndu-i-l îndêret.

— Ei, apoi nu merge așa, respunse el despăturînd iarăș manuscrisul și întîndu-i-l din nou pe masă. Ai zis, că ici-colea... ce adecă ici-colea? Greșeli? Banalități sau ce? Dacă susții așa ceva, musiu, te rog arată-mi unde, și vom vedea. Am și eu ale mele argumente. Dacă voiți vedea că ai dreptate, treacă-meargă, eu nu sînt încapăținat. Dar să susții fără argumente că ici-colea... Nu dau voce să spuî că ici-colea, când eu știu ce fac.

— Nu, domnule. Am zis așa, ici colea... s'ar putea îndreptă, cîte unele, de și nu e absolută nevoe. Oda merge și așa.

— Susții, că merge? Bine, musiu, atunci iscălește și dă-mi un bilet.

Vêdusem eu mulți nărodi în viață, căci asta este un canon alui Dumnezeu pentru oamenii cari se ocupă cu literatura: să fie urmăriți și rugați de nărodi cari cred că pot serie să le citească prostiile, să le îndrepteze și să pue cîte un cuvînt bun pentru ei pe la redacții. Dar un nărod așa de obraznic!

— Ce bilet? Ce să faci cu biletul și ce să scrii în el?

— Că îei răspunderea odei mele, ce dracu! Nici atîta lucru nu-mi poți face?

— Dar nu pot, domnule, să iaș nici o răspundere! Ce tot vorbești? Eu pot răspunde de lucrările mele, dar nu și de-ale altora.

— Atunci n'ai curajul părerilor, musiu! Am mai vădut noi d'astea. Susții că oda merge, prin urmare e bună, și totuș n'ai curajul să susții în lume că e bună. Ori este bună, ori este rea — cum e musiu? Îndată ce mi-ai spus că oda merge, ești dator să-mi dai biletul.

— Nu e nevoe de bilet. Du-te la „Vocea Romîna”, la dnu Longinescu...

— Bine, musiu, ce dracu! Tocmai pentru asta am venit. Domnul Longinescu m'a trimes la dta. El nu se pricepe la poezii, mi-a spus că trebuie să o arăt unui scriitor și m'a trimes anume la dta. Dacă vei zice, că e bună, Longinescu mi-o publică, musiu, cu ochii nchiși.

Aș fi ris acum cu hohot. Eu îl trimisesem la Longinescu, la un bun prieten al meu, căci șcieam că el e foarte expeditiv, rupe manuscrisele sub nasul uimitului autor și-i spune cu o revoltătoare obraznicie: „Ești un stupid!” Longinescu m'ar fi scăpat de pacoste. Dar tîlharul de Longinescu, vrînd să-mi facă o farsă, a trimes pe stupidul lui la mine să-i dau un bilet!

— Bine. Atunci o să vorbesc mâne cu dl Longinescu...

— Nu merge așa, musiu. N'ai să vorbești nimic. Vorbă de mîntuială. Vreș să ved biletul acum. Na condeiul...

— Trebuie îndreptări. Sînt versuri cari nu merg. Ia poezia, și îndreptează pînă mâne, o să-ți arăt ce. Și-apoi îți dau și biletul.

Atîta reu! Mîne. aveam de gînd să zăvoresc

ușa și să pun în fața ei biroul, și pe birou să îngrămădesc toate scaunele din oda, iar la ferestre să închid obloanele, iar eu să m'ascund în pivniță după cel mai ascuns butoiu. Și-apoi să dai mâne ochi cu mine, domnule cu oda!

— Ce mâne, ce mâne, musiu! Câteva îndreptări, că n'or fi un regiment. Ța stai și îndreptează. Dar mai curând, că m'asteaptă cu masa.

— Nu pot acuma. Am de lucru, sunt zorit.

— Ași n'o să piară lumea pentru că întârziază lucrările dtale.

Acum mi-a sărit țandăra. Așa obraznic mai rar.

— Bine, domnule, dacă n'o pieri lumea pentru lucrările mele, de ce să piară pentru oda dtale?

— N'o perii? Țată ce ne omoară pe noi, indifertismul! N'o să piară? Atâția frați subjugăți în Basarabia și peste Carpați, cari pier, musiu, sub jugul străinului și noi stăm cu mâinile în sin, și ei pier...

— Ei pier, fiind că nu se publică oda dtale! mersi. Dacă ai publicat-o, frații de peste Carpați și din Basarabia s'ar declară numai decât independenți...

— Me rog, musiu, să nu umbli cu ironii. Eu sunt patriot, musiu, și sunt... vrei, me rog, să știi ce sunt...

— Un stupid! răspunse atunci de la spatele mele un glas.

Me 'ntorsei repede! Și toată furia câtă o adunasem în suflet până acum, am descărcat-o în capul ștrengarului de Longinescu.

— Ești cuminte tu, ori ce? De ce mi-ai trimes pe cap pe domnul ăsta cu oda lui? Și l-ai învățat să-mi ceară și bilet.

— Ce bilet, nene? Ce odă? Stupiditate curată! Și Longinescu bufni de odată cu risul. Domnul care-a scris oda s'a uitat lung la el și apoi la mine și par' că a înțeles că Longinescu l-a trimes la mine și eu la Longinescu, numai ca să ne batem joc, purtându-l de la Ana la Caiafa, și s'a uitat așa de urit la mine, de credeam că are de gând să me înghiță.

— Dacă vrei, domnule, un pahar de vin ori o cafea, zise Longinescu către el, te reg ia un scaun. Și până atunci să citim oda să vedem ce e cu ea.

— Mersi, m'asteaptă cu masa. Și ieși domnul cu oda, tot cum a intrat, fără să-mi zică măcar noapte bună.

G. Goșbuc.

Premiile Academiei.

La premiile pe cari Academia Română le va decerne în sesiunea generală din 1903, s'au prezentat următoarele publicațiuni:

1. La premiul Năsturel-Herescu de 4.000 lei :

Boerescu (Locotenent-colonel N.), Resboiul Anglo-Bur în Africa de Sud, Roman 1902. — Bogdan (Ioan), Documente și Regeste privitoare la relațiile Țării Rumânești cu Brașovul și Ungaria în secolul XV și XVI. București 1902. — Davila (Alexandru). Vlaicu Vodă. Dramă în 5 acte, în versuri, București 1902. — Demitrescu (G.), Imnul „Regal-Carol”, (foarte volantă), București 1902. — Dragomirescu (Mihail), Teoria elementară a poeziei, București 1901. — Dragomirescu, Elementele literaturii,

București 1902. — Hėjeu (Colonel C. N.), Istoria Armatei Geniului, București 1902. — Ionescu (G. M.), Istoria Cotrocenilor, Lupeștilor (St. Elefterie) și Grozăvescilor, București 1902. — Kaminski (Dr. Alexandru) și Nicolae T. Ionescu, Causa mortalității primei copilării în România și mijloacele de a le combate, București 1901. — Manicatide (Al.), Noul curs de Algebră, București 1902. (Presentat și la premiul Asociațiunii Craiovene). — Niculescu (Vasile T.), Ieremia Vlădescu și I. C. Popescu, Harta geografică-istorică a României cu țările învecinate, București 1902. — Păcățean (Teodor V.), Cartea de Aur sau Luptele politice-naționale ale Românilor de sub coroana ungară, 2 vol., Sibiu 1902. — Popovici (Maior Ioan), Organizarea armatei române, Roman 1900—1902. — Tausan (Grigore), Filosofia lui Plotin, ed. III, București 1902.

2. La premiul Statului Eliade-Rădulescu de 5000 lei:

Adam (Ioan), Sybaris. Roman, București 1902. — Cesar (Grigore), Uă scântee de îndrumare, dedicată Altei Sale Regale principelui Carol al României (trei foi), București 1901. — Cesar (Grigore), Regele și Coroana Țării, Țara și prințul ei. — a doua dedicație, București 1902. — Chitul (Tit), O fată de Tarabostos. Roman de pe timpul Dacilor, 2 vol., Gherla 1901. — Demetrius, Versuri, Buzău, 1901. — Dragomirescu (Iuliu), Poemele, București, 1902. — Georgescu (Neea), Soarele și Curcubeul și Diverse poezii, București 1902. — Gorun (Ion), Alb și Negru, București 1902. — Ionescu (G. M.), Influența culturii grecești în Muntenia și Moldova, cu privire la biserică, școală și societate (1359—1873), București 1900. — Negreanu (Maior C.), Neamul și țările de Hohenzollern, Focșani 1900. — Silvan (Gh.) Culburi părăsite, București 1902. — Slavici (I.), Din Bătrâni. Narațiune istorică, 1902. — Speranța (Th. D.), Anecdote populare. vol. I, ed. III, București 1902. — Tutoveanu (G.), Albastru, București 1902. — Zamfirescu (Duiliu), În Răsboi. Roman, București 1902.

3. La premiul Adamachi de 5.000 lei (divisibil):

Adam (Ioan), Leagănul viselor. Poem dramatic, București 1902. — Alexandrescu (D.), și Irimia Popescu, Pneumo-enterita infecțioasă a porcului cu gena ei și mijloacele de combatere în România, București 1902. — Arghirescu (Căpitan N. I.), Studii resboaelor moderne, cu atlas, București 1902. — Bărbulescu (Ilie), Studii privitoare la limba și istoria Românilor, București 1902. — Blaga (dr. Iosif), Analise psihologice, Brașov 1902. — Botez (Corneliu), Codicele de sedință al judecătorului de pace, Botoșani 1902. — Bunea (dr. Augustin), Statistica Românilor din Transilvania în anul 1750, Sibiu 1901. — Bunea, Vechile Episcopii românești a Vadului, Geoagului, Silvașului și Belgradului, Blăș 1902. — Bunea, Episcopii Petru Paul Aron și Dionisiu Novacovici, Blăș 1902. — Candia (I. (Ion P. Condiescu), Introducție la organizarea muncii industriale în România, București, f. a. — Condiescu (Ion P.), Studiu critic asupra organizării școalelor de arte și meserii, București 1902. — Constantinescu (Angel), Regenerarea femeii prin creștinism, Ploești, 1902. — Djuvara (T. G.), Th. Șerbănescu, Poezii, București 1902. — Drăghicescu (Păun), Descoperirea eterului, a telegrafului și microfonului eteriane fără sirmă, București 1901. — Dulfu (P.), Euripide, Ifigenia,

București 1902. Dulfu, *Legenda Țiganilor*, București f. a. Dulfu (P.), *Foloasele învățaturii*, București 1902. — Ianculescu-de-Reus (Eugenia), *Voință*. Roman, București 1902. — Iosif (St. O.), *Poesii*, București 1902. — Jean Bart (Locotenent Eugeniu P. Botez), *Jurnal de Bord*. Schițe marine și militare, București 1901. — Lecca (Haralamb G.), *Câni*. Piesă în 4 acte, București 1902. — Manicatide (dr. M.), *Microbul și seroterapia tusei convulsive*, Iași 1902. — Meitani (Ștefan), *Evoluțiunea dreptului de proprietate la Români*, București 1902. — Neagoie (dr. I.), *Capitala noastră*. Studii igienice, București 1902. — Pacu (M. N.), *Manual de învățură evanghelică*, Galați 1902. — Petroviți (Ioan), *Un colț de viață*, București 1902. — Ranta-Buticescu (Vasiliu), *Novele*, Gherla 1902. — Rădulescu-Niger (N.), *Din valurile vieții*, București 1902. — Rădulescu-Pogoneanu (I. A.) *Probleme ale culturii românești*, București 1902. — Rosetti (Radu D.), *Din largul lumii*. Note de călătorie, Constanța 1902. — Speranța (Th. D.), *Minunea vieții și cheia lumii*, București 1902. — Șerbescu (Locotenent C.), *Bulgaria și Rumelia de Est*. Studii politic și militar. Cu atlas, București 1901. — Taușan (Grigorie), *Morala lui Kant și adversarii ei*, ed. II, București 1902.

Aceste lucrări au să fie studiate de o comisiune de 9, aleasă în sesiunea generală trecută și anume câte trei din fie-care secțiune.

Membrii comisiunii au fost aleși: din secțiunea literară, Ioan Bianu, Nic. Quintescu și Iosif Vulcan; din secțiunea istorică, S. Fl. Marian, Gr. G. Toculescu și A. D. Xenopol; din secțiunea științifică, dr. V. Babeș, St. C. Hepites și Gr. Ștefanescu.

În ziua de 8/21 novembre comisiunea de 9 intrunindu-se în ședință, a ales președinte pe dl Gr. Ștefanescu și secretar-raportor general pe dl St. C. Hepites.

În urmă comisiunea a procedat la împărțirea între membri a lucrărilor prezentate la concurs, invitând pe toți membrii a-și prepara rapoartele și a le înainta Academiei înainte de deschiderea sesiunii generale, care va fi la 4/17 martie 1903.

Ștefan Antonescu.

— La portretul din nr. acesta. —

Iarăș unul din bărbații, cari făcându-și datoria de buni Români, atrag după moartea lor stima generală.

Ștefan Antonescu, născut la 1828 în comuna Cete în Bihor, pe valea Crișului repede, unde tatăseu a fost paroc gr. or., s-a făcut studiile gimnasiale în Beins și în Oradea-mare; cele juridice tot în Oradea-mare, încheiându-le în Pesta.

Terminându-și studiile, a intrat pe cariera publică, servind întâi tribunalul din Arad; apoi a fost ales pretor în cercul Birchiș, comitatul Caraș-Severin. În serviciul acestui comitat a ramas apoi până la adâncile sale bătrânețe în etate de 70 ani. În restimpul acesta a servit ca pretor la Bocșa, a fost și deputat la dietă, în urmă președinte al școlii orfanale. Mult a lucrat pentru ridicarea reuniunii învățătorești din diecesa Caransebeș, al cărei președinte a fost ales în mai multe rânduri.

A luat parte și în viața bisericească, fiind în mai multe rânduri deputat la sinod și la congres.

Murindu-i soția, născută Sofia Nicora, s'a retras la Șiria, unde s'a petrecut restul vieții.

Aici s'a dedicat toată activitatea pentru ajutoarea stăruințelor noastre culturale. S'a făcut membru fondator la Reuniunea învățătorilor gr. or. români din diecesa Caransebeș, la Reuniunea învățătorilor gr. or. din diecesa Aradului, la Societatea pentru crearea unui fond de teatru român, la Asociațiunea română arădană pentru cultura poporului român.

Iar prin testament a lăsat toată averea sa, cam o sută de mii de coroane, în folosul diecesei aradane, pentru scopuri culturale.

În veci amintirea lui!

LITERATURĂ.

Marele premiu Năsturel-Herescu, de 12.000 lei, se va decerne în sesiunea generală din anul 1905 a Academiei Române unei cărți scrise în limba română, cu conținut de ori-ce natura, care se va judeca mai meritorie printre cele publicate de la 1 novembre 1900 până la 31 octombrie 1904. Terminul depunerii la cancelaria Academiei, în 12 exemplare, a cărților propuse la concursul acestui premiu este până la 31 octombrie 1904.

Nume de familie la Români din Ungaria. Dl Alexiu Viciu, profesor în Blaș, a scos la lumină sub titlul acesta, în Biblioteca „Unirei“, un studiu asupra numelor de familie la Români. Lucrarea se imparte în următoarele capitole: I. Nume romane și ante-romane; II. Nume date după demnități, oficiu, ocupațiune, măestrii și instrumente; III. După însusiri sau scaderi trupești și sufletești; IV. Nume după tată sau mamă; V. Nomenclatura după natură; VI. De provenință dubioasă; VII. Influența creștinismului; VIII. Influența popoarelor din patrie sau străine; IX. Nume de batjocură.

Naționalizarea meseriilor. Sub titlul acesta, dl A. C. Cuza, profesor la universitatea din Iași, a scos la lumină acolo un studiu economic, în care se ocupă de reorganizarea școlii de arte și meserii din Iași și de învățarea meseriilor în armată. Prețul 1 leu.

Politica maghiară. Sub acest titlu, dl Teodor Raica, profesor gimnazial în Plocești, a reprodus în broșură la Sibiu o serie de articoli politici pe cari îi publicase întâi în ziarul „Tribuna“.

TEATRU ȘI MUSICĂ.

Teatrul Național din București. Joi la 7/20 novembre s'a jucat pentru prima-ora, cu concursul doșoarei Agata Bărsescu, „Trăiască viața“, piesă în 4 acte de Sudermann. Marți la 12/25 l. c. s'a reprezentat a doua oară aceeaș piesă. — Dna Aristița Romanescu, nentrecuta artistă a Teatrului Național, a jucat duminică cu strălucit succes rolul Dnei Dolores în „Patria“ lui Sardou. Se manifestă o dorință generală, că marea artistă să nu se retragă încă de pe scenă, a cărei podoabă a fost și este. — „Ifigenia“ lui Euripide, tradusă de dl Petru Dulfu, s'a admis a face parte din repertoriul Teatrului Na-

țional. Autorisați de traducătorul, în curând vom reproduce un fragment din aceasta lucrare meritoasă.

Drama „Elvira“ de Riria pe scenă. Aflăm că direcțiunea Teatrului Național din București a admis pentru reprezentație și drama dnei Riria intitulată „Elvira“ din care prin bunăvoința autoarei noi am publicat primul act. Dsoara Agata Bârsescu va crea rolul prim, pe care a și început să-l studieze. Reprezentația se va da în luna lui februarie.

Concert și teatru în Alba-Iulia. Reuniunea meseriașilor și economilor din Alba-Iulia a aranjat duminică la 23 novembre n. concert și reprezentație teatrală în sala cea mare a otelului „Europa“. Program: 1. „Sfânt“, cor bărbătesc de G. Dima. 2. Domnul Tudor, cor mixt cu soluri, de G. Henția. 3. Surugiul, cântecel comic, de V. Alecsandri, predat de dl T. Novac. 4. „Zăpăciții“, comedie în 1 act, de August de Kotzebue, localisată de Teochar Alexi. 5. „Brăul popii“, cor mixt de Musicescu. După teatru a urmat dansul.

Dl D. Popovici în Sibiiu. Renumitul bariton dl D. Popovici, aplădat în toate părțile, va da în luna decembrie un concert în Sibiiu, unde de sigur are să fie primit cu cea mai mare căldură.

Opereta română de la Teatrul Național din București este sprijinită cu căldură de publicul bucureșean. Lună s'a jucat a cincea-oară „Vagabundii“ (Die Landstreicher) operetă în 3 acte, mu- de Ziehrer.

PICTURĂ.

Expoziție de tablouri în București. Septemăna trecută s'a deschis în București, în sala de jos a Ateneului Român, expoziția de tablouri organizată de Cercul artistic. Printre artiștii exponenți sunt pictorii: Serafim, Grimani Aricescu, Titu Alexandrescu, Costin Petrescu, Angelescu, Marculescu, sculptorii Hegel, Carol Stork, Gheorghiu etc. Dintre tablourile expuse, „Voința Națională“ amintește un „cap de expresie“ și „Sultaneta“ de Serafim; portretul dlui Tr. Djuvara în mărime naturală și „Esmeralda“ de Grimani; „în harem“ de Costin Petrescu; „Iarna“ de Titu Alexandrescu; peisage de Aricescu etc. Expoziția va fi deschisă până la 1/14 decembrie.

BISERICĂ ȘI ȘCOALĂ.

Pentru biserică. Maj. Sa a dăruit câte 200 de coroane pentru edificarea bisericelor din Coșoena și Tirimia-mică.

Instalarea noului mitropolit al Bucovinei s'a îndeplinit în duminica trecută în catedrala din Cernăuți cu mare solenitate. Noul mitropolit, în. Pr. Ssa dr. Vladimir de Repta, a fost condus din reședință la catedrală prin o deputațiune de trei preoți și trei mirenî. Înaintea bisericei, a fost întimpinat de preoțime, clericii l-au îmbrăcat în mantie. Întrând în biserică, mitropolitul se îmbracă cu sf. odăjdii, apoi în ușa bisericei întimpină cu cârja arhierască în mână și încungurată de preoți pe comisarul împărătesc, pe care îl conduce la tronul împărătesc. Aici comisarul dă cetire decretului cu care i s'a in-

credințat lui funcțiunea instălării. Se citește apoi decretul de numirea mitropolitului. După aceasta mitropolitul aduce mulțumite Maj. Sale pentru numirea sa de cap al bisericei. Se citește apoi Singelia sinodală despre instituirea canonică a I. P. S. Sale. Delegatul sinodal bineventă pe I. P. Sa archiepiscop și mitropolit ca archipăstor al provinciei mitropolitane și invită pe reprezentanții prezenți ai mitropoliei, de a-l intronisa. Aceștia îl ridică pe scaunul arhieresc și i se închină. Intronisarea se vestește prin salve și sunetele clopotelor. După ce archiepiscopul coboară de pe scaunul arhieresc și se sue pe amvonul din mijlocul bisericei, se începe sf. liturghie. La 2 ore d. a. s'a făcut în sala festivă a reședinței mitropolitane funcțiunea predării temporalelor în prezența comisarului împărătesc. Comisarul a predat mitropolitului inventariile, sigilul arhieresc și cheile.

Decorarea unui preot militar român. Dl *A. Florian*, preot militar, a fost decorat de Maj. Sa cu crucea de aur pentru merite.

C E E N O U ?

Hymen. Dl dr. *Valer Moldovan*, candidat de avocat și dsoara *Augusta Vlăduț* s'a cununat la 22 l. c. în biserica gr. or. din Turda. — Dl *Ioan Tiniș* învățător și dsoara *Leontina Olbean* s'a cununat în duminica trecută în biserica gr. cat. din Muiăreni. — Dl *Aurel Boeriu* și dna *Elena Marcovici* s'a cununat la 3/13 nov. în biserica gr. or. din Lugoj. — Dl *Petru Nemet*, absolvent de teologie din diecesa Arad, ales preot în Șetin, s'a cununat la 14/27 novembre cu dsoara *Florica Misaroș* în Șetin. — Dl *Ioan Oțoiu*, ales paroc în Aciliu, protopresbiteratul Seliștei, s'a cununat cu dsoara *Anița Rusu* la 27 novembre n. în Ida-mare.

Șciri personale. Dl *Ioan Kalinderu*, admistratorul domeniilor coroanei române, petrece în Transilvania unde studiază sistemul lăptăriilor, care se va introduce și în România. — Dl dr. *George Moga*, medic de regiment la regimentul de infanterie nr. 50 staționat în Alba-Iulia, a făcut în Viena cu succes strălucit examenul de medic de stat-maior.

Reuniunea femeilor române din Brașov nu s'a putut ținea adunarea generală în 6/19 novembre, căci nu s'a prezentat numărul de membre cerut de statute. Acum presidenta dna *Agnes Dușoiu* și secretarul dl *Lazar Nastasi* convoacă o nouă adunare pe ziua de 8 decembrie n. la 3 ore după miazăzi în sala festivă a gimnasiului.

Procese de presă. *Procesul broșurei „Dar de Pașci“* s'a judecat la 21 novembre n. la tribunalul cu jurați din Cluș; redactorul responsabil dl *Victor Lazar* a fost condamnat la 4 luni de închisoare și la amendă de 600 coroane. Apărătorul a fost dl dr. *Cassiū Maniū*. Condamnatul a anunțat cerere pentru cassație. — *Procesul „Cărții de aur“* s'a judecat la 24 și 25 l. c. la tribunalul cu jurați din Cluș. Autorul dl *T. V. Păcățianu* a fost condamnat la 8 luni închisoare de stat, 400 coroane amendă și la 1587 coroane cheltueli. Atât procurorul, cât și condamnatul, au anunțat recurs de nulitate. Dl *Păcățianu* a fost numai decât deținut. S'a admis ca din „Cartea de Aur“ să se confişce numai părțile încriminate, iar restul să fie redat abonanților de la cari s'a con-

fișcat. Apărătorul dlui Păcățianu a fost dl Coriolan Brădicănu, care, trebuind să plece, la enunțierea verdictului a fost suplinat prin dl adv. dr. G. Ilea.

Despărțământul oradan al Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român ș-a ținut adunarea generală în Oradea-mare la 27 noiembrie în otelul „Arborele verde” sub presiul dlui Nic. Zigre, directorul despărțământului, care a deschis-o cu o cuvântare potrivită, în preința unui public foarte mic. Secretarul despărțământului dl Andrei Horvath a cetit raportul comitetului despre lucrarea acestuia de la ultima adunare generală. Raportul începe prin a spune că adunarea aceasta se ține în Orade din cauza că nici un centru românesc din provincia Orăđii n'a primit să se țină acolo. În timpul de doi ani comitetul a început a înființa o bibliotecă populară în Oradea-mare. Despărțământul are 1 membru fondator, 2 pe viață, 42 ordinari și 13 ajutători. S'a încassat anul trecut 542 cor. Apoi s'a ales diferitele comisiuni, cari au găsit toate în ordine și adunarea a votat absolut pentru comitet și cassarului dr. Coriolan Papp. Cu aceasta ocaziune s'au încassat de la membri vechi și noi, 93 coroane.

Societatea pentru înființarea unei școale de fete în Oradea-mare a ținut adunarea sa generală în 27 noiembrie. Președintele Iosif Roman fiind bolnav, adunarea a fost presidată de vicepreședintele Toma Păcala, care a deschis-o cu o cuvântare mai lungă. Secretarul Andrei Horvath a cetit raportul

comitetului. Din acesta vedem că societatea are 23 membri; din raportul cassarului dl Coriolan Papp se vede că fondul s'a urcat la 14.412'29 în număr. S'au ales comisiunile, cari au găsit toate în regulă și s'a votat absolutul obișnuit. S'au încassat 40 coroane.

Au murit: *Nicolaș Vlad*, jude de tribunal în pensie, la Sibiu, în 22 noiembrie, în etate de 79 ani; repositul a lăsat prin testament o fundațiune de 48.000 coroane pentru stipendii, care se va administra de cătră consistoriul gr. or. din Sibiu; — *Ana Nicola n. Condor*, soția preotului gr. or. Nicolae Nicola, la 20 noiembrie n., în etate de 30 ani; — *Aurelia Guga*, fiica parocului George Guga din Șoimuș, la 22 nov. n. în etate de 17 ani.

Călindarul săptămânei.

Dom. 1-e în post. Ev. de la Luca cap. 10gl. 8. v. 3.
Soarele răsare 7 o. 19 m. dim. — Apune 4 o. 13 m. p. m.

Ziua sapt.		Călindarul vechiu		Călind. nou	
Duminică	17	Păr. Gregoriu ep.	30	1	Adv. Andrei
Luni	18	S. Platon și Rom.	1	2	Dec. Eligiu
Marti	19	S. p. Avdia și Var.	2	3	Aureliu
Mercuri	20	† C. p. Greg. Decap.	3	4	Franz Xaver
Joi	21	† <i>Intrarea în biserică</i>	4	5	Borbara
Vineri	22	S. apost Filimon	5	6	Sava
Sâmbătă	23	S. pr. Amfilochiu	6		Nicolaș

Proprietar, redactor răspundător și editor:
IOSIF VULCAN. (STRADA ALDAS NR. 14/296b.)

10.880.902 tkv.

Árverés hirdetményi kivonat.

A nagyvárad kir. trvszék mint tkvi hatóság közhirrre teszi, hogy öreg Morár János v. gyáni lakos végrehajthatónak özv. Osváth György v. gyáni lakos végrehajtást szenvedő elleni végrehajtási ügyében a vizesgyáni 131. sz. betétben A I 1, 2 sor. 239, 240 hrszám alatt felvett 137 népsor számú ház, udvar és kert, ugy a 3. sor sz. alatti közös legelő járandóságból álló ingatlanra a végrehajtási árverést elrendelte és annak foganatosítására határidőül **1902 évi december hó 16-ik napjának délelőtti 9 óráját** Vizesgyán község házához kitűzte.

Kikiáltási ár 802 korona, azonban az árverésre kített ingatlan szükség esetén, ezen áron alól is el fog adatni.

Árverezni szándékozók tartoznak a kikiáltási ár 10%-át készpénzben vagy óvadékképes értékpapirokban letenni.

Az árverési feltételek a hivatalos órák alatt a kir. trvszék mint telekkönyvi hatóságnál és Vizesgyán község előljáróságánál tekinthetők meg.

Nagyvárad 1902. szeptember 30 a kir. trvszék mint tkvi hatóság.

Debreczeni
kir. trvszéki bíró

10.881.902 tkv.

Árverés hirdetményi kivonat.

A nagyvárad kir. trvszék mint tkvi hatóság közhirrre teszi, hogy Páska Szavéta betfia lakos végrehajthatónak Páska Mária Kilba Tógyerné betfia lakos végrehajtást szenvedő elleni végrehajtási ügyében a betfiai 6. számú betétben A I 1—6 sor 7, 8, 9, 10, 189. hrszámú szántó, kert, ház, udvar és közös legelő járandóságból álló ingatlanból Páska Mária férj. Kilba Tógyernét illető $\frac{1}{3}$ -ad rész jutalékra ugyan mindazonáltal az 1881 évi LX t. cz. 156 §-a alapján az egész ingatlanra tehát a Páska Szavéta és Páska Tógyer tulajdonosok jutalékára is 786 korona kikiáltási árban, továbbá a betfiai 55 sz. betétben A+1 sor 312 hr. szám alatt felvett $\frac{1}{3}$ -ad részben végrehajtást szenvedett és $\frac{2}{3}$ -ad részben Páska Szavéta és Páska Tógyer társulajdonosok nevében álló ingatlanra 132 korona kikiáltási árban a végrehajtási árverést elrendelte és annak foganatosítására határidőül **1902 évi december hó 17-ik napjának dél előtti 9 óráját** Betfia község házához kitűzte.

Az árverésre kített ingatlanok szükség esetén a kikiáltási árakon alól is elfognak adatni.

Árverezni szándékozók tartoznak a kikiáltási ár 10%-át készpénzben vagy óvadékképes értékpapirokban letenni.

Az árverési feltételek a hivatalos órák alatt a kir. trvszék mint telekkönyvi hatóságnál és Betfia község előljáróságánál tekinthetők meg.

Nagyvárad 1902 szeptember 30 a kir. trvszék mint tkvi hatóság.

Debreczeni
kir. trvszéki bíró